

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye a következő témában: Javaslat európai parlamenti és tanácsi határozatra a Közösség PROGRESS foglalkoztatási és szociális szolidaritási programjának a létrehozásáról

COM(2004) 488 final

(2005/C 255/13)

2004. szeptember 9-én a Tanács úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 262. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a fent említett kérdésben.

A munka előkészítésével megbízott „Foglalkoztatás- és szociálpolitika, uniós polgárság” szekció 2005. március 15-én fogadta el véleményét. Az előadó **Wolfgang Greif** volt.

Az EGSZB 2005. április 6–7-én tartott 416. plenáris ülésén (az április 6-i ülésnapon) 127 szavazattal, 2 ellenében, 17 tartózkodás mellett elfogadta a következő véleményt:

1. A PROGRESS közösségi program háttere és főbb pontjai

1.1 A 2007–2013 időszakra készített pénzügyi tervről szóló közleményében ⁽¹⁾ az Európai Bizottság kiemeli a Szociálpolitikai Agenda jelentőségét a lisszaboni stratégia megvalósítására nézve. Ebben az összefüggésben az Európai Bizottság 2004 júliusában olyan javaslatokat fogadott el, amelyek az EU foglalkoztatás- és szociálpolitikája terén, főként a finanszírozásról szóló rendelkezések tekintetében egyszerűsítést és ésszerűsítést eredményeznek.

1.2 A javasolt ésszerűsítés az Európai Bizottság szerint növelni fogja az eszközök hatását, világosságát és koherenciáját, és ezáltal főként a végfelhasználók számára fog előnnyel járni. Mindez főként az eszközök jogi és adminisztrációs szempontból történő egyszerűsítése, valamint a költségvetés szerkezetének szigorúbbá tétele és az átfedések elkerülése révén fog bekövetkezni.

– Az új Európai Szociális Alap (ESZA) (2007–2013) a kisebb bürokráciának, az egyszerűsített szabályozásnak és a nagyobb decentralizációnak köszönhetően könnyebben irányítható lesz, és sikeresebben köti majd össze az anyagi támogatást a foglalkoztatás támogatására, illetve a gazdasági és szociális kohézió erősítésére szolgáló stratégiákkal az Európai Foglalkoztatási Stratégia keretében. ⁽²⁾

– Ezen felül az Európai Bizottság a jobb forráselosztás megvalósításával és a létező programok csoportokba rendezésével arra törekszik, hogy koherens, harmonizált végrehajtási szabályozással rendelkező programok jöjjenek létre. Ezt például a közvetlenül a foglalkoztatás- és szociálpolitika területén az Európai Bizottság kezelésében levő költségvetési tételek számának 28-ról 2-re történő csökkentésével lehet elérni.

⁽¹⁾ Az Európai Bizottság közleménye a Tanácshoz és az Európai Parlamenthez: „Közös jövőnk építése - A bővített Unió politikai kihívásai és költségvetési eszközei 2007–2013” (COM(2004) 1001 final)

⁽²⁾ Lásd az EGSZB 2005. március 9-i plenáris ülésén az Európai Szociális Alappal és az azzal összefüggő programokkal kapcsolatban elfogadott véleményét (előadó: Ursula ENGELLEN-KEFER)

1.3 Az egyik ilyen új eszköz az Európai Bizottság COM(2004) 488 final közleményében javasolt PROGRESS ⁽³⁾, a „foglalkoztatási és szociális szolidaritási program”, amely az Európai Bizottság foglalkoztatás- és szociálpolitikáját kísérő számos intézkedés finanszírozását fogja össze. Továbbra sem a PROGRESS hatálya alá fog tartozni a „szociális párbeszéd” és a „munkavállalók szabad mozgása” ⁽⁴⁾ témakörök finanszírozása, valamint a munkakörülményekkel foglalkozó közösségi intézmények ⁽⁵⁾ és az újonnan megalapítandó, a nemekkel foglalkozó európai intézet ⁽⁶⁾. A PROGRESS tehát az uniós következő speciális cselekvési programjainak összefoglalása: a diszkrimináció elleni harc, a nők és férfiak egyenjogúsága, együttműködés a társadalmi kirekesztés elleni harcban, a foglalkoztatottság növelésének ösztönzése, valamint a munkakörülményekre vonatkozó költségvetési tételek egész sora.

1.4 A 2007–2013 időszakra tervezett, 629 millió eurós költségvetéssel rendelkező program, amely az ESZA keretében tett intézkedéseket egészíti ki, lényegében – az egyes programszakaszokon belül különféle területekre helyezve a hangsúlyt – az alábbi intézkedéseket fogja támogatni:

– elemző tevékenységek, mint például adatok, tanulmányok, elemzések, hatástanulmányok gyűjtése és terjesztése, valamint olyan statisztikai módszerek és értékelések kifejlesztése, amelyek növelik a problémák megértésének képességét és a programok megvalósításának hatékonyságát az egyes támogatási területeken, illetve a támogatási területek összefüggését az EU más politikai területeivel és stratégiáival;

⁽³⁾ PROGRESS = Programme for Employment and Social Solidarity.

⁽⁴⁾ A társadalmi párbeszéd finanszírozásával és a munkavállalók szabad mozgásával (főként az EURES-hálózat esetében), valamint szociális vonatkozású tanulmányok és beszámolók 480 millió eurós nagyságú finanszírozásával kapcsolatban tett javaslatokat később, külön közleményben mutatják be.

⁽⁵⁾ Európai Alapítvány az Élet- és Munkakörülmények Javításáért (Dublin) és Európai Munkahelyi Biztonsági és Egészségvédelmi Ügynökség (Bilbao).

⁽⁶⁾ Az újonnan alapítandó, a nemekkel foglalkozó európai intézet (European Gender Institute) célja, hogy összehasonlítható információkkal és adatokkal lássa el az uniót és a tagállamokat a nemek egyenjogúságával kapcsolatos kérdésekben, és katalizátorként működjön az egyenlő bánásmód fejlesztésében, elemzésében és az erről szóló információk terjesztésében. Az erről szóló közleményt az Európai Bizottság 2005 elejére helyezte kilátásba.

- a kölcsönös tanulással, információcserével, a bevált gyakorlat tudatosításával, meghatározásával és terjesztésével kapcsolatos tevékenységek, valamint intézkedések az ellenőrzés és értékelés területén, mint például a független szakértők által történő értékelés (peer review), amelyek többek közt segítik a jelenlegi helyzet felmérését az egyes tagállamokban és ezáltal az uniós jogszabályok hatékonyabb alkalmazását is;
- a főbb szereplők támogatása a bevált gyakorlattal kapcsolatos tapasztalatcsere, az információk terjesztése, a megelőző és tudatosító intézkedések, valamint tárgyalási folyamatok ösztönzésére, pl. nemzeti munkacsoportok szervezése, a hálózatok továbbépítése EU-szinten, illetve szakértői hálózatok finanszírozása az egyes cselekvési területeken.

1.5 A program öt szakaszból fog állni:

- **foglalkoztatás:** az Európai Foglalkoztatási Stratégia támogatása, főként a foglalkoztatási iránymutatások és ajánlások értékelése és felülvizsgálata terén, a foglalkoztatási stratégia és más politikaterületek közötti interakció vizsgálata, a regionális és helyi szereplők elé állított foglalkoztatáspolitikai kihívások tudatosítása;
- **szociális védelem és integráció:** a nyílt koordináció módszerének támogatása ezen a területen, a szegénység minden aspektusa megértésének elmélyítése, és az e cél és más politikaterületek közötti összefüggés elemzése;
- **munkakörülmények:** a munkahelyi környezet és a munkakörülmények – beleértve a munkahelyi biztonságot és egészségvédelmet is – javítására irányuló tevékenységek támogatása;
- **a diszkrimináció elleni küzdelem és a sokféleség:** az EUszerződés 13. cikke szerinti diszkriminációs tilalom hatékony átültetésének és alkalmazásának támogatása, valamint a diszkrimináció tilalmának bevonása minden európai stratégiába;

- **a nemek közötti egyenlőség:** a nemek közötti egyenlőség elvének hatékony megvalósítása, a *gender mainstreaming* támogatása az európai stratégiákban.

1.6 A program nyitva áll minden köz- és magánintézmény, illetve -szereplő előtt. Főként a tagállamoknak, a helyi és regionális hatóságoknak, a munkaügyi igazgatásnak és a nemzeti statisztikai hivataloknak szól. Részt vehetnek benne ezen kívül az uniós jogszabályokban említett szakmai szervezetek, egyetemek és kutatóintézetek, valamint a szociális partnerek és nem kormányzati szervezetek.

Az uniós finanszírozás vagy pályázati kiírást követő szolgáltatási szerződés, vagy projekttervek benyújtására tett felhívást követően a költségekhez való hozzájárulás (maximum 80 százalék) formájában nyerhető el.

A PROGRESS-t a négy szakosított cselekvési programnak megfelelő eddigi négy programbizottság helyett egyetlen programbizottság fogja figyelemmel kísérni.

1.7 A program 7 éves futamidejére 628,8 millió eurós pénzügyi keretet terveztek. Ez az összeg a következőképpen oszlik el az egyes programszakaszok között:

- foglalkoztatás: 21 %
- szociális védelem és integráció: 28 %
- munkakörülmények: 8 % ⁽⁷⁾
- a diszkrimináció elleni küzdelem és a sokféleség: 23 %
- a nemek közötti egyenlőség: 8 % ⁽⁸⁾

A PROGRESS-t vezető programbizottság igazgatási kiadásainak felső határát az összes eszköz 2 %-ában határozták meg. Az összes eszköz 10 %-át (62,9 millió euró, évi kb. 9,2 millió euró) nem rendelték hozzá az egyes programszakaszokhoz. Ezt az összeget a programbizottság a program futamideje alatt fellépő események szerint „manőverezési keretként” évente oszthatja fel a program oszlopai közt.

A PROGRESS általános céljainak áttekintése

a tagállamokban uralkodó helyzet megismerésének és megértésének javítása az intézkedések elemzésén, kiértékelésén és szoros nyomon követésén keresztül	a statisztikai eszközök, módszerek és jelzőszámok fejlesztésének támogatása	a közösségi jog és a stratégiai célkitűzések végrehajtásának támogatása és figyelemmel kísérése a tagállamokban, és azok hatásainak felmérése	a hálózatba szervezés és a kölcsönös tanulás támogatása, a bevált gyakorlat feltárása és európai szintű elterjesztése	a PROGRESS által követett stratégiák tudatosításának javítása az érdekelt felek és a nyilvánosság számára	a legfontosabb EU hálózatok képességének erősítése a közösségi stratégiák előmozdítására és támogatására
--	---	---	---	---	--

⁽⁷⁾ A munkakörülmények terén ezen felül 266,4 millió eurót terveztek a 2007–2013 időszakra az Európai Alapítvány az Élet- és Munkakörülmények Javításáért (Dublin) és az Európai Munkahelyi Biztonsági és Egészségvédelmi Ügynökség (Bilbao) finanszírozására.

⁽⁸⁾ A nemek közötti egyenlőség területéhez kapcsolódóan az Európai Bizottság a PROGRESS-határozat tervezetének indoklásában emellett közölte, hogy javaslatot tesz egy a nemekkel foglalkozó európai intézet megalapítására, és a 2007–2013-as időszakra 52,7 millió eurós költségvetést tervez számára. Az intézet megalapítása a költségvetést nem terheli, mivel ezt az összeget már levonták a PROGRESS-program dotációjából.

2. Általános és konkrét megjegyzések a javaslatához

2.1 Ha – ahogy a lisszaboni stratégia leszögezi –, azt akarjuk, hogy az EU-ban, egy tudás alapú gazdaságban a versenyképesség fokozása valóban együtt járjon a tartós, a foglalkoztatásra is kiható gazdasági növekedéssel, és mindez a munka minőségének javításához és a szociális kohézió erősítéséhez vezessen, akkor a megfelelő anyagi eszközök biztosítása különös jelentőséget kap az összes, a PROGRESS-szel kapcsolatos politikai területen. Ennek megfelelően tehát az EGSZB kifejezetten üdvözi az Európai Bizottság jelen javaslatát a PROGRESS 2007–2013-ról, és különös figyelmet szentel ennek a kezdeményezésnek a lisszaboni stratégia féltődés értékeléséhez érkezett hozzászólások tükrében is, hiszen ez a keretprogram az ESZA mellett az egyik központi támogatási eszköze lesz a 2006–2010-es időszakra szóló Szociálpolitikai Agendának, amely jelenleg szintén a határozathozatali eljárás szakaszában van. Bár az EGSZB általában véve pozitívan vélekedik az új közösségi finanszírozási eszközről, a PROGRESS-ről, néhány általános megjegyzés mellett aggályait is szeretné kifejezésre juttatni az Európai Bizottság közleményével kapcsolatban egyes konkrét pontokról, amelyek az EGSZB nézőpontja szerint további magyarázatra és pontosításra szorulnak a tervezetben.

2.2 A program általános céljai:

2.2.1 A lisszaboni stratégia tükrében az EGSZB pozitívan értékeli, hogy a javaslat (a 2007–2013 időszakra szóló pénzügyi terv súlyozása és kialakítása körül folyó aktuális vitáktól függetlenül) egyértelműen kihangsúlyozza a foglalkoztatás- és szociálpolitika területén jelenleg létező közösségi források fenntartásának szükségességét.

2.2.2 Azt, hogy a szociális és foglalkoztatáspolitikai területén az Európai Bizottság közvetlen kezelésében levő minden közösségi finanszírozási eszközt egyetlen keretprogram fog össze, tekinthetjük annak biztosítékaként, hogy elegendő forrás fog jutni a lisszaboni stratégia szociális dimenziójának erősítésére, illetve annak, hogy az Európai Bizottság ezzel járul hozzá a szociálpolitika szakterületeinek koordinálásához a Szociálpolitikai Agenda keretein belül.

2.2.3 Az EGSZB lényegében egyetért a javaslat 2. cikkében foglalt általános célkitűzésekkel. Kívánatos lenne azonban, ha célként konkrétan megneveznék a szociálpolitikai téren végrehajtási lehetőséggel rendelkező, megfelelő szerepvállalók transznacionális tapasztalatcseréjének támogatását is, mivel ők sok potenciális igénylő számára vonatkoztatási pontot jelentenek az EU-projektekben való részvétel szempontjából.

2.2.4 Az EGSZB számára ebben az összefüggésben nem egészen érthető, miért van szó a 2. cikk (4) bekezdésében csupán az „EU-szintű hálózati munka támogatásáról”. A PROGRESS általános célkitűzéseinek listáját az EGSZB nézete szerint ki kellene egészíteni annak biztosítására, hogy a PROGRESS által támogatandó kölcsönös tanulás nem korlátozódik az EU szintjére, hanem magában foglalja a fontos szereplők tapasztala-

latcseréjének támogatását az egyes tagállamok között bi- és multilaterális szinten is. Ezen kívül az EGSZB szükségesnek tartja, hogy a 8. cikkben a célok között szerepeljenek a „pontosabb ismeretek a diszkrimináció minden fajtájáról”.

2.3 Koherencia és komplementaritás más politikai területekkel

2.3.1 Az új programot a „streamlining”-megközelítéssel összefüggésben kell szemlélni, amelyet az Európai Bizottság 2003 óta alkalmaz a gazdaság- és szociálpolitikában, s azon belül különösen a foglalkoztatási politikában. Ennek tükrében a javaslat 15. cikke, amely megemlíti az Európai Bizottság és a tagállamok megfelelő mechanizmusait és tevékenységeit a PROGRESS-program más stratégiákkal, eszközökkel és uniós cselekvésekkel való összehangolásában, hiányosnak tűnik, hiszen itt csak egy szűk politikai területről van szó. A kutatás, bel- és igazságügy, kultúra, oktatás és ifjúságpolitika területén tett intézkedésekkel a javaslat megnevezett néhány fontos politikaterületet, amelyeket kétségtelenül egyeztetni kell a foglalkoztatási, képzési és továbbképzési, valamint szociális politikával, más területek azonban, mint például a regionális és kohéziós politika, egyáltalán nem kerülnek szóba.

2.3.2 Ezzel szemben az EGSZB véleménye az, hogy a PROGRESS-t össze kell kötni más politikaterületekkel is, amelyek legalább ilyen mértékben befolyásolják a foglalkoztatás helyzetét, valamint a társadalmi befogadottságról, az esélyegyenlőségről stb. alkotott képet. Ebben az összefüggésben a képzés és továbbképzés, illetve élethosszig tartó tanulás elsődrendű fontossága mellett mindenekelőtt a gazdasági, költségvetési és versenypolitika terén létező stratégiákkal és tevékenységekkel való összehangolást is rögzíteni kell annak biztosítására, hogy ezek a politikák európai és nemzeti szinten ne álljanak ellentétben a program általános céljaival. Az EGSZB ezért azt ajánlja, hogy a javaslat 15.1. és 15.2. pontjában az Európai Bizottság tegye meg a megfelelő kiegészítést.

2.4 Pénzügyi keret

2.4.1 A program hétéves futamidejére a közösségi intézkedések végrehajtására tervezett 628,8 milliós általános pénzügyi keret mellett az Európai Bizottság a javaslat 17. cikkében meghatározza, hogy az egyes programszakaszokhoz az összes eszköznek legalább mekkora hányada bocsátandó rendelkezésre. Az EGSZB nézete szerint az Európai Bizottság elmulasztja világosan meghatározni azt, hogy a program egészére előirányozott összegek hogyan viszonyulnak a létező cselekvési programok révén elért jelenlegi támogatási helyzethez. Ebben az összefüggésben főként a jelenleg folyó cselekvési programok összehasonlító adatai lennének érdekesek, leginkább azért, hogy fel lehessen becsléni, megfelelő mértékben figyelembe veszi-e a javaslat az infláció alakulását, valamint a lezajlott és a tervezett bővítést (25 tagú EU és Bulgária, Románia) a költségvetés tervezésénél. – Erről még csak nem hivatalos információk állnak rendelkezésre az Európai Bizottság részéről.

2.4.2 A lisszaboni stratégia aktuális félidei értékelésének fényében és a program méretére való tekintettel az EGSZB komolyan megkérdőjelezi az Európai Bizottság törekvését a költségvetés jelenlegi állapotának fenntartására a PROGRESS politikai területein. A PROGRESS-javaslat indoklása 2. fejezetének (3) bekezdésében „korlátozott anyagi eszközökről” van szó, amelyeket a Szociálpolitikai Agenda támogatásához kell rendelkezésre bocsátani. Ezt az érvelést az EGSZB semmiképpen sem tudja követni, bár már többször kimondta annak szükségességét, hogy a pénzügyi terv keretén belül ügyelni kell az EU költségvetésének „lisszabonizálására” annyiban, hogy mindenképpen tisztázni kell, hogy elegendő anyagi alapot bocsátanak rendelkezésre mind az Európai Foglalkoztatási Stratégia, mind a Szociálpolitikai Agenda céljainak elérésére⁽⁹⁾. Az EGSZB ebben az értelemben határozottan emellett foglal állást, hogy elegendő költségvetési eszköz szerepeljen a PROGRESS költségvetési előirányzatában.

2.4.3 Ezen felül a 17. cikk szerint a PROGRESS összes költségvetésének legfeljebb 2 %-a (12,6 millió euró) fordítható igazgatási kiadásokra, 10 %-át pedig (62,9 millió eurót, azaz évi 9,2 millió eurót) a programbizottság évente oszthatja fel a program oszlopai közt az időközben fellépő eseményekre. Az EGSZB számára világos ebben az összefüggésben, hogy egy hétéves projekt tervezése a jövőbeni fejleményekre való tekintettel bizonyos rugalmasságot igényel, de éppen ennyire fontosnak tűnik arra törekedni is, hogy a különböző pénzeszközök ilyen messzemenően „autonóm” kezelésénél az Európai Bizottság és a tagállamok által minden esetben teljes mértékben biztosítani kell az átláthatóságot és az Európai Parlament közreműködését.

2.4.4 Továbbá úgy véli az EGSZB, hogy további pontosítást igényel az anyagi eszközök javasolt felosztása a PROGRESS egyes szakaszai között. A 8. cikkben például „a nemek közötti egyenlőség” célkitűzést a PROGRESS egyik tartalmi oszlopaként említik. A finanszírozásnál (17. cikk) azonban ez a programrész nyilvánvalóan kevesebb juttatásban részesül, mint más célok. Mi ennek az oka? – A magyarázat, mely szerint egy megalapítandó, a nemekkel foglalkozó intézet költségvetését (52,7 millió euró) már bevonták a PROGRESS-programba, nem tűnik meggyőzőnek, többek között azért nem, mert még egyáltalán nincs meghatározva az intézet feladata, szerkezete és munkamódszere. A költségvetési eszközök ilyen módon történő megkurtítása az egyenjogúsági és esélyegyenlőségi politikában semmiképp sem tűnik jogosnak az EGSZB számára, többek között a nők foglalkoztatottságának növelésére, a nők munkaerő-piaci hátrányos helyzetére, valamint a jövedelmi különbségekre és a „gender mainstreaming”-re vonatkozó lisszaboni célkitűzésekre való tekintettel sem. Ebben az összefüggésben az EGSZB javasolja, hogy a PROGRESS általános pénzügyi keretének meghatározásakor a nemekkel foglalkozó intézet számára előirányozott eszközöket – mint ahogy minden valószínűség szerint történt ebben a tervezetben – ne a PROGRESS költségvetéséből vonják le, hanem saját költségvetéssel rendelkezzen az intézet.

⁽⁹⁾ Ld. ehhez még az EGSZB 2005. február 9-i véleményének – „Foglalkoztatáspolitikai: Az EGSZB szerepe a bővítés után és a lisszaboni folyamat szempontjából” (Előadó: Wolfgang GREIF) – 6.8. pontját.

2.5 Ésszerűsítés az Európai Bizottság szintjén

2.5.1 Az egyszerűsítés és ésszerűsítés céljait illetően le kell szögezni, hogy az Európai Bizottság ezáltal a szociális védelem és a foglalkoztatási politika terén 2003 óta követett „streamlining”-megközelítést most a támogatási politika terén is folytatja. Az EGSZB ezt az egyszerűsítést és ésszerűsítést alapvetően pozitívnak tartja, ha ez valóban költségmegtakarításokhoz, a kettősségek megakadályozásához, illetve az igazgatás nagyobb világosságához és átláthatóságához vezet.

2.5.2 Ebben az összefüggésben is szeretne azonban rámutatni néhány problémára, amelyek abból adódnak, hogy a világosan meghatározott szakosított programokból egyetlen, sokkal nagyobb és esetleg kevésbé könnyen irányítható program lesz. Az új program széles palettáját figyelembe véve vajon egyáltalán lehetséges és ésszerű-e minden programszakaszban ugyanannyira körülhatárolt célokat megadni? Elegendőek lesznek-e ehhez az előirányzott anyagi eszközök? Meg kell tenni a szükséges intézkedéseket ahhoz, hogy a tartalmi sokféleségre való tekintettel az igazgatás egyszerűsítése ne járjon együtt a különböző programterületek közötti súlyozás elvesztésével. Biztosítani kell, hogy az igazgatás bejelentett egyszerűsítése ne csak jobb programkezelést, hanem a célcsoportoknak megfelelő tartalmi strukturálást is eredményezzen.

2.6 A programbizottság és a tagállamok szerepe

2.6.1 Az Európai Bizottság javaslatának 13. cikke leszögezi, hogy az Európai Bizottságot a program megvalósításában egyetlen programbizottság segíti az eddig négy (cselekvési programonként egy) helyett. A programbizottság összetétele változó lenne; nemzeti képviselőkből állna össze az éppen tárgyalt anyagnak megfelelően.

2.6.2 Felmerül a kérdés, hogyan működjön, és milyen összetételű legyen egy ilyen programbizottság, hogy biztosítva legyen az, hogy az öt programszakasz mindegyikének általános és specifikus céljait megfelelő módon és megfelelő határidőn belül figyelembe vegyék. – Nem fog mindez óriási adminisztrációs többletráfordítást és, főként a tagállamok szintjén, jelentős minisztériumközi koordinációs igényt maga után vonni? – Mit jelent ez főként a kis tagállamok, és közülük is leginkább az újak számára? Általában véve arra kell figyelmet fordítani, hogy az Európai Bizottság szintjén történő ésszerűsítés ne eredményezzen nehézségeket az igazgatásban a tagállamok számára, és hogy a program igazgatásában megfelelő mértékben figyelembe vegyék a szociális partnereket, beleértve a nem kormányzati szervezeteket is.

2.6.3 Az EGSZB emellett megállapítja, hogy az ésszerűsítés nem vezethet a program megvalósításának megnyirbálásához, főként ami a programbizottság programot kísérő munkájának átláthatóságát illeti, valamint a tagállamoknak a döntési eljárásra és a projektek kiválasztására való befolyását illetően. Az igazgatást, a célok elérését, a részvételt, de az Európai Bizottság részéről a megfelelő ellenőrzést és figyelemmel kísérést is a kellő minőségben és mindenképpen a jelenlegi méretekben kell végrehajtani.

2.7 Egyszerűsítés a végfelhasználó számára és a program hozzáférhetősége

2.7.1 A javasolt egyszerűsítés az Európai Bizottság szerint növelni fogja az eszközök hatását, világosságát és koherenciáját, és ezáltal főként a végfelhasználók számára fog előnnyel jární. A szabványosított eljárás és az összehangolt végrehajtási rendelkezések révén a támogatások potenciális címzettjei számára egyszerűbb lesz támogatást igényelni az új program különböző szakaszaiból. A végfelhasználók így az ún. egyablakos rendszerrel („One Shop Stop”) találkozhatnak, ami többek közt akkor nagy jelentőségű, ha egy projekt több programszakasz céljaira irányul.

2.7.2 Az egyszerűsítést és a források jobb elosztását célzó ötletek legtöbbször azonban nehéz a konkrét végrehajtási rendelkezések ismerete nélkül megbecsülni, mennyiben találkoznak a különböző típusú célkitűzések: (a) nagyobb, központosított programszerkezet; (b) racionalizált, hatékony igazgatás minden szinten (Európai Bizottság, tagállamok, projekt támogatók); (c) a jelentések rendszere és a finanszírozás-technikai biztonság követelményei; (d) a program lehetőleg egyszerű és nyílt hozzáférhetősége minden célcsoport számára. Ehhez aktív stratégiára van szükség a végrehajtási rendelkezéseket illetően, hogy elkerülhető legyenek a célok közötti előre látható ütközések. Az új program sikere az EGSZB nézete szerint nem utolsó sorban attól függ, hogy a hangoztatott egyszerűsítés a felhasználók számára is tapasztalható lesz-e. Ezért jelentős mértékben a kiadandó végrehajtási rendelkezésektől (főként az egyablakos rendszert illetően) fog függeni, hogy az egyszerűsítés és egyszerűsítés kitűzött célja, mint a felhasználók számára biztosított többletérték valóban elérhető lesz-e.

2.7.3 A közösségi források felhasználásának a polgárokhoz való közelségét így elsősorban azon lehet majd lemérni, hogy mennyiben válik egyszerűbbé a kérvényezőknek a programhoz és a projektekhez való hozzáférés, illetve mennyiben lehet ellensúlyozni a projektekhez való hozzáférés korlátozottságát. A program új nagyságrendjét, a más cselekvési programokkal és közösségi kezdeményezésekkel szerzett tapasztalatokat és az Európai Bizottság új finanszírozási előírásaival kapcsolatos legújabb tapasztalatokat tekintve látható, hogy megfelelő megelőző intézkedések szükségesek ahhoz, hogy a végrehajtási rendelkezések ne hassanak visszatartó erőként az úgynevezett „kis igénylők” számára. Ezért felmerül a kérdés, hogy milyen „kompenzáló” intézkedéseket kell hozni ebben az összefüggésben ahhoz, hogy a PROGRESS nem csak használható, hanem vonzó és megfelelően hozzáférhető maradjon a projektszakértőkkel és nagy (könyvelési) infrastruktúrával nem rendelkező civil társadalmi szervezetek számára is, a növekvő adminisztráció (pl. bankgaranciák, fizetőképességi vizsgálatok, könyvvizsgálói igazolások) ellenére is.

2.8 Együttműködés civil társadalmi szervezetekkel

2.8.1 A 9. cikk (2) bekezdésében – a célok elérésére szolgáló intézkedések leírásánál – a „kölcsonös tanulási, tudatosítási és

terjesztési tevékenységekkel” kapcsolatban a következő célok szerepelnek: „hangsúlyos európai dimenzió”, „megfelelő nagyságrend”, „valódi hozzáadott érték európai szinten”, valamint korlátozott támogatói kör: „nemzeti és alsóbb szintű hatóságok”. – Az említett kritériumok túl homályosak és nagy játékteret hagynak az értelmezésnek. Az EGSZB ezért annak garantálását ajánlja, hogy ezen kritériumok pontos alkalmazása esetén a pályázati kiírásnál/az igények benyújtásakor a címzettek köre ne szűküljön-e le a nagy projektekre, vagyis bizonyos célcsoportokra és szerepvállalókra.

2.8.2 A javaslat 2. cikkének (5) bekezdése a PROGRESS általános céljaként említi az „alkalmazott EU-politikák tudatosításának javítását az érdekelt felek és a nyilvánosság számára”. Ez csak akkor sikerülhet, ha a szociálpolitikai téren európai, nemzeti és helyi szinten fontos szerepvállalók mindegyike továbbra is végezni tudja tevékenységét. Az egyszerűsítést és egyszerűsítést az EGSZB ebben az összefüggésben elsősorban akkor üdvözli, ha ez a programhoz való hozzáférést is megkönnyíti minden érdekelt fél, főként a szociális partnerek, köztük a nem kormányzati szervezetek számára, és nem vezet a közösségi eszközök hozzáférhetőségének beszűküléséhez.

2.8.3 Ebben az összefüggésben az EGSZB aggodalmát fejezi ki amiatt, hogy az említett, a PROGRESS-hez hozzáférő szerepvállalók felsorolásában a 10., „A program hozzáférhetősége” c. cikkben nincs szó nemzeti szintű nem kormányzati szervekről. Az EGSZB véleménye szerint ugyanolyan fontos, hogy az ilyen szervezetek transznacionális tevékenységekbe kezdjenek, és lehetővé tegyék az európai szintű tapasztalatcserét, mint az, hogy európai szinten rendelkeznek-e hivatalos státusszal. Az EGSZB ezért azt javasolja, hogy az Európai Bizottság szövegét fogalmazzák át oly módon, hogy bármely, uniós szempontból jelentős tevékenységet végző nem kormányzati szervezet jogosult legyen a program támogatására.

2.8.4 Az EGSZB ezért kéri, hogy a javaslat 2., 9. és 10. cikkében tegyék meg a szükséges tisztázásokat és egyeztetéseket, hogy biztosítva legyen az Európai Bizottság által megnevezett egyik átfogó cél, a civil társadalmi szervezetekkel való együttműködés.

3. Összefoglalás

3.1. Az EGSZB összességében üdvözli az Európai Bizottság jelen javaslatát a PROGRESS 2007–2013 programról, és a lisszaboni stratégia féldős értékeléséhez érkezett legújabb hozzászólások fényében különös figyelmet fordít erre a kezdeményezésre is. Ez a keretprogram a szociál- és foglalkoztatáspolitikai egyik központi támogatási eszköze, amely időben túlmutat a 2006–2010-es időszakra tervezett, nemrég elfogadott Szociálpolitikai Agendán. Az EGSZB-nek már az ebből következő hosszú távú intézkedések alapján is aggályai vannak a javaslat néhány konkrét pontját illetően, amelyek további tisztázást és pontosítást igényelnek.

3.2. Ez főként a következő témakörökre vonatkozik: a) koherencia más közösségi politikaterületekkel, b) a pénzügyi eszközök biztosítása és a források elosztása, c) széles körű hozzáférhetőség és használhatóság a végfelhasználók számára az Európai Bizottság szintjén történő ésszerűsítések ellenére is, d) átláthatóság és részvétel a programbizottság munkájában, e) a civil társadalom bevonása.

3.3. Az EGSZB reméli, hogy az e pontokhoz fűzött kommentárokat – a lisszaboni célok, főként a pénzügyi keretre vonatkozóak, megvalósítására való tekintettel – figyelembe veszik a PROGRESS kidolgozásának további szakaszaiban.

Brüsszel, 2005. április 6.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Anne-Marie SIGMUND

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye a következő témában: „Javaslat a Tanács és az Európai Parlament ajánlása a felsőoktatás minőségének biztosítása területén megvalósuló további európai együttműködésről”

COM(2004) 642 final – 2004/0239 (COD)

(2005/C 255/14)

2005. január 20-án a Tanács úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 262. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a fent említett kérdésben.

A tárgyban az EGSZB munkájának előkészítéséért felelős „Foglalkoztatás- és szociálpolitika, uniós polgárság” szekció 2005. március 15-én véleményét elfogadta. Az előadó **Mario Soares** volt.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2005. április 6–7-én (2005. április 6-i ülésen) 416. plenáris ülésén 144 szavazattal 2 ellenében 6 tartózkodás mellett az alábbi véleményt fogadta el:

1. Bevezetés

1.1 Az Európai Közösséget létrehozó szerződés 149. cikkének (1) bekezdése kimondja, hogy „A közösség a tagállamok közötti együttműködés ösztönzésével és szükség esetén tevékenységük támogatásával és kiegészítésével hozzájárul a minőségi oktatás fejlesztéséhez, ugyanakkor teljes mértékben tiszteletben tartja a tagállamoknak az oktatás tartalmára és szervezeti felépítésére vonatkozó hatáskörét, valamint kulturális és nyelvi sokszínűségüket.”

1.2 1998. szeptember 24-én a Miniszterek Tanácsa elfogadta a felsőoktatás minőségének biztosítása területén megvalósuló további európai együttműködésről szóló ajánlást, amely „felhívja a tagállamokat, hogy hozzanak létre minőségbiztosítási rendszereket vagy támogassák azokat, valamint a felsőoktatási intézményeket és az illetékes hatóságokat ösztönözzék együttműködésre és a tapasztalatok cseréjére”. Az Európai Bizottság feladata lenne „hogy támogassa az ilyen együttműködést, és az ajánlás célkitűzéseinek végrehajtásáról készítsen jelentést európai és tagállami szinten egyaránt”.

1.3 Az Európai Bizottság által benyújtott jelentés⁽¹⁾ szerint figyelemre méltó a fejlődés a „minőségbiztosítási rendszerek létrehozásában és az együttműködés elősegítésében”; azonban a jelentés hangsúlyozza, hogy ez még nem elegendő, és rámutat, hogy „messzebb ható intézkedésekre van szükség annak érdekében, hogy az európai felsőoktatás minősége javuljon, valamint, hogy saját polgáraink és más kontinensekről érkező hallgatók és tanulók számára átláthatóbbá és megbízhatóbbá váljon”.

1.4 2003 szeptemberében, amikor a bolognai folyamat keretében az oktatási miniszterek Berlinben üléseztek, és az Európai Felsőoktatási Térség létrehozásán munkálkodtak, arra a következtetésre jutottak, hogy a minőségbiztosítási rendszereket – amelyek egy sor olyan lényegi jellemzőn alapulnak, mint a programok vagy intézmények értékelése belső vizsgálat és külső felülvizsgálat útján, a hallgatók részvétele, az eredmények közzététele és a nemzetközi részvétel már általában minden tagállamban megvalósították.

⁽¹⁾ Az Európai Bizottság jelentése a Tanács, az Európai Parlament, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság és a Régiók Bizottsága számára (COM) 620 final, 2004.9.30.